

de l'A. E. TALAIA

Febrer/79

C/. Comerç, 4
Tel. 893 12 57

Editorial

EINA DE TREBALL

La missió d'un butlletí com el nostre és la d'obrir un pont de diàleg entre l'entitat que representa i els adherits a la mateixa. I el diàleg no ha d'ésser orientat únicament de l'entitat envers el soci, sinó també del soci envers aquesta.

Volem que el nostre butlletí esdevingui un instrument útil, una eina de treball a l'abast de tots. Per això hem procedit a la reestructuració de les seves pàgines, creant noves seccions, remodelant-ne d'altres i tractant d'assolir la màxima eficàcia en el difícil terreny de la informació i la comunicació.

La vida d'una entitat modesta com és ara la nostra, ofereix moltes dificultats, atesa la limitació dels nostres recursos i les poques possibilitats que tenim de veure culminades iniciatives veritablement importants.

om conscients de la necessitat que tenim d'apropar-nos més els uns als altres —com més millor— per tal que la nostra tasca esdevingui més positiva. I una forma d'aconseguir-ho és la de comunicar-nos millor. Aquest és el propòsit que ens guia i l'objectiu que tots plegats hem d'assolir.

Dia 17 de febrer a les 6,30 de la tarda
a la Plaça de la Vila

EXTRAORDINÀRIA AUDICIÓ DE SARDANES AMB

la cobla

«LA PRINCIPAL DE LLAGOSTERA»

ESTEM AL VOSTRE
SERVEI

Calçats L'ANCORA

Carrer de l'Ancora, 4
Vilanova i la Geltrú

Reparacions i bobinatges de
tota mena de Motors Elèctrics

Tallers SOLER

C/. Unió, 98-100
Telèf. 893 08 42

Xurreria Trifón

Rambla Principal, 79
Vilanova i la Geltrú

Vestiu
al dia

jersey

Plaça dels Carros, 26
Vilanova i la Geltrú

D'intèrès

«El fet musical»

Dins la col·lecció «Conèixer Catalunya» que edita «Dopesa», Oriol Martorell i Manuel Valls han publicat el seu llibre «El fet musical», el qual, malgrat l'esquematisme que imposen les característiques de la sèrie, ens situa amb gran encert i precisió davant la realitat de la nostra vida musical al llarg de la història.

Pel que fa a la sardana, l'esquema esdevé tant i tant simplificat que determinats fets bàsics resten totalment inèdits. De la mateixa manera que la sardana rep un tracte molt objectiu, tant pel que és com pel que representa i els noms d'alguns dels autors més importants són evocats oportunament, les agrupacions musicals i els instrumentistes que han donat i donen vida a la sardana, són totalment ignorats, cosa que no succeeix pas quan hom fa referència a la música coral, la qual guarda un cert parallelisme amb la sardana.

El llibre es complementa amb un apèndix dedicat a la discografia fonamental, on els autors ens recomanen els enregistraments fets per les cobles «La Principal» de La Bisbal (Discophon) i «Barcelona» (Edigsa). Si tenim en compte que aquest estudi discogràfic no fa sols referència als enregistraments actuals, sinó que n'inclou alguns que daten d'anys enrera, aleshores hem d'arribar a la conclusió que aquest és inexacte. De la mateixa manera que el criteri dels autors ens sembla encertat en recomanar els enregistraments de la cobla de La Bisbal fets a Discophon, nosaltres entenem que les gravacions més recomanables de la cobla «Barcelona» són les que havia fet a «Columbia» (tenor: Josep Coll i director: Joaquim Serra). Igualment semblen d'un gran interès els enregistraments fets per la cobla «La Principal» de Girona baix la direcció de Pau i Enric Casals «La Voz de su Amo» i, en alguns aspectes, cal valorar l'esforç divulgador dels enregistraments monogràfics per autors que porta a cap la cobla «Els Montgrins», tot i que els resultats musicals no siguin sempre òptims.

E. M.

Vull saber

Pregunta. — ¿Em podríem donar uns quants detalls relatius a la vida del tible **Enric Barnosell**? ¿Havia fet moltes sardanes? (A. S.)

Resposta. — Enric Barnosell i Saló va néixer a Peratallada (Baix Empordà) l'any 1891. Ingressà, de molt jove, a la cobla que el seu avi matern Eusebi Saló tenia a Palau-sator. Llevat de l'aprenentatge fet a nivell familiar, hom considera que havia estat un autodidacte formidable, especialment pel que fa al domini del tible, instrument del que ha estat considerat el geni indiscutible. L'any 1914 entrà a formar part de la cobla «La Principal» de La Bisbal, on ja hi tocaven els seus oncles Martí i Emili Saló i Parals. En abandonar la cobla bisbalenca el tenor Albert Martí (1922), es va fer càrrec de la representació, de la que fou responsable fins que en finir la guerra civil hagué d'exiliar-se pel fet d'haver format part de «La Principal» de La Bisbal (aleshores també «Cobla oficial de la Generalitat de Catalunya») i haver portat a cap llargues «tournées» artístiques per França, tot cercant ajut econòmic per a la causa republicana. En retornar de l'exili (1944) ocupà novament el seu lloc de primer tible de la cobla bisbalenca fins que enmalaltí i morí ràpidament a Barcelona (on fou enterrat) el dia de Divendres Sant de l'any 1949.

Enric Barnosell ha estat considerat el millor solista de tible que ha existit, no sols per la seva perfecció interpretativa, sinó també per al seva dicció acurada i altament expressiva. De fet ell mai no havia estat compositor. El que sí havia fet era anotar diverses melodies de tible, que foren instrumentades en forma de sardana per diversos autors. «Record» i «Escolta'm», per exemple, havien estat instrumentades pel mestre Josep Maria Soler. «Rialletes» ho fou pel tible torroellenc Josep Maria Boix i «Victoriosa» pel músic escalenc radicat a Cassà de la Selva, Pere Mercader i Andreu, també conegut pel seu pseudònim de Joan Calders. A més de les ja esmentades deixà fetes un parell de sardanes més.

Equip de recerca

* Podeu trametre les preguntes adreçades a aquesta secció a la bústia de l'entitat.

El contrabaix (III)

Capítol XXI

Una gran figura que es frustra

El millor deixeble que ha tingut en Josep Vallespí ha estat en Joan Calsina i Roure, de Torroella de Montgrí. En Calsina posseïa molt bones condicions (nervi, sensibilitat, talent, bon gust) i havia assimilat com ningú les lliçons d'en Josep Vallespí. Ben aviat sobresortí en aquesta faceta fent-se càrrec del contrabaix a la cobla «Els Montgrins». Quan tothom creia que la seva trajectòria musical havia de proporcionar-li les satisfaccions més grans, abandonà tot d'una el conreu de la música per a dedicar-se a altres activitats de tipus comercial. Deslligat de la cobla el vaig sentir tocar espontàniament una sardana amb els seus antics companys d'«Els Montgrins» a la plaça de Torroella. El canvi que experimentà la cobla fou tan gran que els components de la tertúlia on em trobava ens adonàrem de la seva presència sense necessitat de veure'l. Sembla, però, que els contrabaixos ténen tendència a evadir-se de la cobla. Fèlix Horcajo abandonà «La Principal» de La Bisbal sense completar la temporada 1969-1970 i el mateix va fer Quer amb la «Maravella» durant la temporada 1977-78. És clar que Fèlix Horcajo abandonà «La Principal» en descobrir, casualment, que Paco Capellas estudiava el contrabaix a casa seva i Quer abandonà la «Maravella» poc abans que aquesta iniciés una llarga «tournée» per terres de la Unió Soviètica.

Contrabaixos del present i del futur

Entre les joves figures actuals el contrabaix que disposa d'una formació més completa és el figuerenc Jaume Cristau («Miramar»), que és, a la vegada, excel·lent compositor, arranjador i director de cobla.

També em sembla un magnífic instrumentista el contrabaix de la cobla «La Principal» del Llobregat, Josep Moriscot. Joan Xandrich, el contrabaix de la cobla de La Bisbal posseeix molt bones aptituds. Malgrat la gran responsabilitat que representa als seus anys trobar-se en el lloc que ocupa, considero que pot esdevenir una gran figura del contrabaix si

va incrementant, com ha fet fins ara, la seva energia.

Sardanes de contrabaix

Ja hem deixat dit quines són les possibilitats que proporciona el contrabaix pel que fa al lluitament. Joaquim Serra escrigué, a la manera d'exemple per a un dels seus cursos d'instrumentació, una sardana de contrabaix «En Calaliu», de la que havia fet una gran creació el contrabaix Josep Juncà amb la cobla «Barcelona». En aquests darrers anys l'han interpretat amb gran encert Joan Calsina i posteriorment Josep Joli Blanch-Reynalt.

Tinc notícia de l'existència d'alguna sardana de contrabaix particularment difícil deguda al mestre Honorat Vilamanyà, però fins l'hora present no he tingut oportunitat d'escoltar-la. En alguna sardana, poema o glossa existeix algun passatge amb alguna intervenció destacada a càrrec del contrabaix, per exemple, el poema «La llegenda del bruel» (Lluís Buscarons), que fineix amb un «fermato» del contrabaix, de gran efecte, del que treia molt de profit l'instrumentista Josep Joli.

Un compositor que acostuma a treure força partit del contrabaix és Emili Saló. Ell mateix m'ha confessat, més d'una vegada, que a la seva sardana «Engruna» hi posà un passatge de contrabaix particularment difícil, el qual sols havia estat capaç d'interpretar de forma correcta el seu oncle Emili Saló i Parals, l'home que durant molts anys anà pel món amb uns molls, els quals utilitzava per a cargolar-se els rinxols del bigoti.

Dues anècdotes de contrabaix

El primer instrumentista de contrabaix que vaig veure i escoltar a la meua vida era el de la cobla-orquestra «Sensación», de la vila del Vendrell. Es tractava d'un home de més de seixanta anys, més aviat ple, de cara rodona i pell rosadeta. Tenia el cap pelat i duïa ulleres. Fumava fàries o cigars havans amb força assiduitat. De jove deuria haver estat fiscornaire, car quan la seva orquestra s'encarregava de fer el cercavila ell encara engrapava i feia sonar un vell fiscorn que havia perdut la seva brillantor habitual.

Aquell contrabaix era un home més aviat seriós, serè i plàcid. Recordo molt bé la sorpresa que em produí el dia que durant la interpretació d'un vals-jota molt repicat fa ver giravoltar el contrabaix

els instruments de cobla i els seus executants

amb gran energia damunt la seva clavilla.

Jo aleshores ignorava que el que feia el vell contra baixista vendrellenc era cosa habitual en els concerts de festa major, quan els contra baixos feien giravoltar llur instrument un cop el trompeta (o el cornet) havia enllestit el seu «pinyol» i l'orquestra envestia a tota màquina el final trepidant de l'obra. Aquella giravolta del contra baix enardia encara més els ànims de la concurrència, predisposant-la per a la gran oació final.

Una altra anècdota relativa al contra baix em fou referida, ja fa anys, per un conegut meu, instrumentista i representant d'una cobla molt modesta de les rodalies de la plana de Vic. El contra baix de l'esmentada cobra era un antic executant de tible o de tenora (ara no ho recordo bé) que havia adoptat aquell instrument per tal de seguir vinculat a la cobla dels seus amors. El músic en qüestió tenia prop de setenta anys i encara rodava pel món.

—No, si la feia l'enllesteix bé —em deia el meu amic, referint-se al vell contra baixista— l'únic problema el tinc abans de posar-nos a tocar, que haig de «repasar-lo» de dalt a baix.

—No, si ja ho sé que va presentable. El que passa és que em surt a tocar sardanes amb els botons de la bragueta descordats. Si toqués assegut potser no es notaria tant, però, punyeta, justament toca el contra baix...

Il·lustracions musicals

La presència del contra baix en els enregistraments discogràfics de sardanes és relativament recent. De la mateixa manera que els tècnics dels estudis t'enen i han tingut sovint problemes per tal de controlar el so esperit de tibles i tenores, el contra baix passava gairebé desapercebut en els discos de 78 r.p.m. En aquells temps heroics de les gravacions de sardanes calia reforçar sempre els baixos amb una tuba.

A mesura que els aparells anaren perfeccionant-se el contra baix comença a deixar-se sentir. En els primers discs microsolc rares vegades se sent amb intensitat, però hom s'adona de la seva presència. En implantar-se els mètodes

de l'alta fidelitat i l'enregistrament estereò, el contra baix ha passat a ocupar el lloc que li corresponia.

De versió discogràfica d'una sardana de contra baix sols en conec una: «En Cacaliu», magnífica interpretació de la cobla «Els Montgrins» (director: Josep Casús) i el seu contra baix Joan Calsina («Canigó» 1.001 M).

Aquest disc inclou interpretacions de diversos cibles. Suposo que per una anomalia durant el procés d'enregistrament, els baixos presenten una potència insòlita i evidentment excessiva. Si aquesta potència dels baixos sembla inadequada per a valorar les interpretacions de les cibles, serveix almenys per a fer-nos càrrec de la capacitat dels contra baixistes.

Deixant de banda la manífica intervenció d'en Joan Calsina cal remarcar també en el mateix disc, la d'en Delfí Sunyer («La Selvatana») a la sardana «Apassionada» (Josep Serra). És clar que les bones dots d'aquest gran instrumentista també es posen de manifest als enregistraments que enllestí amb «La Selvatana» a «La Voz de su Amo», particularment a la «Sardana de carrer» del mestre Enric Casals (Regal SEDL 19213). En data recentíssima Delfí Sunyer gravà diverses sardanes amb «La Principal» de La Bisbal, les quals donen també l'exacta mesura de les seves possibilitats.

El poderós «pizzicato» d'en Josep Vallsplí pot escoltar-se perfectament en alguns enregistraments de la cobla bisbalenca fets durant els anys cinquanta. De la mateixa manera que en els fets a «La Voz de su Amo» el contra baix passa força desapercebut a les de la casa «Columbia» (Alhambra) el seu protagonisme és inqüestionable. Bona prova del que dic la tenim en la versió de la sardana «Alegroia», de Domènec Moner (Alhambra EMGE 70.423). Una cosa semblant succeeix amb els enregistraments fets per a cobla «Barcelona» a la casa «Columbia» («Obra Al·mogàvers»), amb el seu contra baix Josep Juncà.

Els contra baixos Fèlix Horcajo i Francesc Capellas també poden escoltar-se a través dels seus enregistraments amb la cobla bisbalenca («Discophon»).

Eugenio Molero

Camiseria

CALSERRA

Carrer Caputxins, 28
Tel. 893 27 92
Vilanova i la Geltrú

**TAXIS
TUTUSAUS**

SERVEI ESMERAT

Carrer Havana, n.º 6
Tel. 893 01 33
Vilanova i la Geltrú

Electro Prades

RADIO - TV
ELECTRODOMESTICS

Distribuïdor :
MAQUINES DE COSIR «ALFA»

Comerç, 2 - Tel. 8932545 - Vilanova i la Geltrú

President: Salvador Butí - Secretari: Jaume Dallà - T. G. Vilaseca, Vilanova

BANC DE BISCAIA

sempre
prop
de vostè

Rambla Principal, 15 - Tel. 893 02 54

VILANOVA I LA GELTRU